

Koselan kylän asukkaalta.

Koselasta

Kosela sijaitsi keskeisellä paikalla maantieteellisesti katsoen. Kylä oli kuin sydän, joka syki ja loi elämää Metsäpirtin pitäjän joka kolkkaan. Olihan siellä sähkölaitos, josta saivat valon koko pitäjään. Viisjoen rannalla oli mylly, jossa jauhettiin jyvät jauhoiksi vehnäjauhoihin asti. Myllyssä kävi myös ulkokuntalaisia.

Kylässä asuivat lääkäri, apteekkari, poliisi, räätäli, suutari, nahkuri, mylläri, seppä ja karjakko, joka toimi myös eläinlääkärinä ja olihan kättilökin koti Koselassa.

Oli kaksi kauppaa, Osuuskauppa ja Myöhäsen kauppa. Keskeillä kylää oli Lampun Matin kahvila eli sainoi, jossa kävi paljon väkeä. Myllymiehet joivat sajuu jauheita odotellessaan. Pyhän aikoihin oli nuorisoseuran viikkokokous, jossa gramofonia soittamassa, jota ei muualla ollut.

Maanviljelys kuului joka taloon peruselinelkeinona. Lisätuloja saatiin kalasta, olihan kylän tuntumassa kalainen Laatokka ja kylän halki kulkeva Viisjoki. Laatokasta saatiin siikaa, muikkuja ja kurvia, joita pyydystettiin selkämellä ja kierteellä. Viisjoesta taas saatiin suuria lahjoja, joita pyydystettiin pajunvitsoista tehdyillä "volssella" ja rysillä. Varsinkin keväällä niitä tuli runsaasti. Tämä antoi hyvän lisätulon, sillä "kalaraasuvut" välittivät kalat. Terijoelle ja Pietariin, jossa kaloilla vaihdettiin sellaisia tavaroita, joita omassa pitäjässä ei ollut.

Karjaa oli joka talossa. Oli lehmä, lampaita, kanoja ja sikoja. Porsaita kasvatettiin ja myytiin parisniekoille, jotka välittivät niitä ympäri Suomea Sakkolan rotuporsaina. Maito separoitiin kotona, kirnuttiin voiksi ja vietiin kauppaan. Vähän aikaa osti Osuuskauppa kermaakin, jonka se toimitti Viipurin Valioon. Hevonen oli myös melkein joka talossa ja senkanssa miehet kävivät talvella ajamassa riehtä naapuripitäjissä. Ajettiin tukkeja ja halkoja kahden viikon tiivillä yhteenmittaan käymättä kotona.

Koselassa asui oma "paavi", Paavo Tuokko. Hän oli olevinaan mies, joka tiesi kaikki asiat maan ja taivaan väliltä sekä "teki mitä tahtoi, toiset mitä osasivat". Oli vaikka eläinlääkärinä, kun paikkakunnalla ei sellaista vielä ollut. Paavi asui Tuokkolassa yksin talossaan ja hänen tupansa oli nuor-

opettajain ynnä muita kursseja hengellisen elämän alalta. Lähetystyötä kohtaan tunnettiin erittäin suurta uhratuvaa rakkautta. Metsäpirttiä sanottiinkin lähetyspitäjäksi. Joka syksy järjestettiin kirkolla suuret lähetysjuhlat, joihin lahjoitettiin paljon tavaraa myytäväksi ja kerättiin rahalahjoituksia lähetystyön hyväksi. Näissä juhlissa oli aina puhujana lähetystyöntekijä pakanamailta. Niin hengellisesti, henkisesti kuin aineellisestikin Metsäpirtti eli valtavan kehitys- ja kukoistuskauttaan.

- A.H.

Kirvesmäki=Koukunniemi

Tämä entinen kotikylämme lieinee talvisodan taistelujen vuoksi kuuluisimpia Metsäpirtin kyliä. Sitä on kuvattu monissa sotaa käsittelevissä kirjoissa. Myös kuuluisa runoilija-soturi Yrjö Jylhä on sitä seutua kuvannut maisemallisestikin, hyvästellessään 13.3. 1940 Kirvesmäkeä. Samoin on naapurikylän kirjailija-runoilija Aleksanteri Aava runoissaan kuvannut Kirvesmäen kaltaisia.

Ei liene historian roskatynnörin penkomista, jos näin Metsäpirtin pitäjäläisyydestä muistelemme entistä kotikylää siltä ajalta, jolloin se ei vielä ollut sodan raikaama. Ja päättäkäämme muistelumme marraskuun 30. päivään v 1939.

En malta olla mainitsematta, että kolme ja puolivuotias pojanpoikani tulee usein pyytämään - kerro paappa Karjalasta, kerro Suvannon rannasta, hiekkakukkuloista ja pähkinäpuista.

Meidän Karjalamme ja muistelumme rajoittuu siis vain tälle alueelle Kirvesmäkeen-Koukunniemeen.

Suvantohan oli sakkolalaisten järvi, mutta parasta osaa siitä oli myös Metsäpirtin puolella, Raajun lahti ja Koukunniemestä Vaskelan koskesta Patoniemeen.

Kirvesmäen kylästä alkaen Patoniemeen päin oli korkeita lentohiekasta ja entisen Suvannon rantakäyrrästä muodostuneita hiekkakukkuiloita. Näiltä kukkuloilta poikasena hypittiin ja kierittiin pehmeässä hiekassa ja hiekan voi huihdella pois hienolla uimaranalla. Järven rantapenkereessä Koukunniemessä ja samoin Patoniemen ojan rinteillä oli pähkinäpuuryhmiä. Syksyisin niistä saatiin pähkinöitä. Samoin kasvoi suuria puita "kynneppäitä". Näistä tehtiin hevosen luokkia eli vempeltä. Tämän puulajin oikeaa nimeä ei taida löytyä mistään kirjasta. Monia muita puuharvinaisuuksia siellä oli.

Suvantojärven laskun jälkeen v 1818 syntyneet lietteen lakeudet sijaitsevat Koukunniemen kylän edustalla. Siellä olivat myös näiden kylien parhaat pellot. Näiltä lietteen lakeuksilta oli myös varaa antaa maata Sakkolan joka kylälle Kiviniemelle myöten. Samoin oli suuret alat viljavaa maata Kirvesmäen suoniityillä, jotka työntyivät kylän takana pitkälle Paukkulaan päin. Näiltä suoniityiltä vedet las-

vahingoittumatta. Niinpä rikkaikka Paavo osuuskaupasta sanoikin leikkillisesti, että oravannäkköiset polttavat vain sen minkä tahtovat. 30-luvun alussa perustettiin Koselaan vapaapalokunta. Kunta osti paloruiskun. Palokunta harjoitteli Rikunkolassa. Palopäällikkönä toimi Aleks Myöhänen ja ryhmäpäällikkönä oli Vorken Josi. Näin muisteltiin elämää ja ihmisiä Koselassa - M.E. ja V.O.

Salmen silta. Oikealla näkyvä rakennus oli apteekki.

Kirvesmäessä Loposen rannasta Vihtovaan päin juhannusyönä 1959 otettu kuva.

Kirvesmäen tiellä. Talvisodan aikana olivat nämä seudut verisimpiä taistelupaikkoja. Oikealla aidan takana Paavo Loposen perikunnan talo, vasemmalla Juho Hynnän rakennuksia. Henkilöt tiellä: Albert Jortikka ja Eino Ukkonen palaamassa sk:n ampumakilpailuista, takana tulee pyörällä Saimi Ukkonen.

Talvisodan tulimyrskyn tasaama Taipaleen kylä v. 1942.

ivat Mustaojan kautta Taipaleenjokeen.

1930-luvulla aina sotaan asti oli erikoisen hyviä viljavuotia. Näillä Koukunniemen-Kirvesmäen tiloilla viljeltiin paljon ruista ja kevätvehnää. Metsäpirtin Osuuskaupan Taipaleen myymälä oli hukkua viljavuoriin. Sellainen vilja kuin tattari menestyi hyvin keveillä laidenpohjan hiekkamailla.

Nautakarjaa ja emakkosikoja oli joka talossa. Maitoa vietiin yli Suvannon Tuokon mäelle Ala-Suvannon maidonmyyntiosuuskunnalle. Myöskin possut eli sian lapset piti viedä Riiskan parisniekoille tai Suvannon laivaan silloin kun se kulki.

Kirvesmäkeläiset olivat niin maamiehiä ettei kukaan juuri kastellut. Joku piti pitkää siimaa ja tietysti onkimiehiä oli. Kala-kauppiaita Laatokan kalakylästä kulki keväisin kurvia tuoden, niin että koko kylä haisi kalalle. Syksyllä haettiin Laatokan molvea ja suolattiin sitä talveksi. Kirvesmäen tilojen metsät sijaitsevat edullisesti lähellä kylän takana Sakkolan päin. Niinsanoit salopalstat olivat Pahansillan kankaalla Tykkien varressa. Myös metsillä alkoi saada rahaa sodan edellisinä vuosina.

Kirvesmäen maisemia valaisivat pimeän aikana Pietarin tulet, jotka selvästi kajostivat lounaistalvaalla. Palkealan mäen ja Kyömiinmäen välistä Suvannon selän yli ne näkyivät. Vanhat ennustivat ilmoja siitä kuinka hyvin Pietarin tulet kulloinkin näkyivät. Samoin Koukunniemen kosken kohina toisin ajoin kuului voimakkaammin

Kirvesmäelle "parin virstan" päähän, tästä myös ennustettiin ilman muutoksia.

Paljon olisi vielä kuvaamista, niistä ajoista ja oloista, mutta tahdomatta tulee mieleen marraskuun 30. päivä torstai vuonna 1939. Silloin kaikki loppui - silloin voi vain sanoa - hyvästi entinen Kirvesmäki. - Heikki L o p o n e n.

Muistoja Tapparista

Me vanhempi polvi muistamme, kun olimme siellä rajalla, ja kun kalastussatamamme oli ihan rajan tuntumassa, ja raja oli vapaa. Kyllä siellä oli silloin hyvä olla, karja kävi Venäjän puolella ja vain muutama kopeekka piti lehmästä maksaa laidunvuokraa. Hakkioita sai noutaa polttopuita, kun siivosi puhtaaksi. Maksettiinpa palkkaa. Tämä tapahtui vuonna 1918. Kun raja meni umpeen, niin isännät tuumivat, mistä saisivat talveksi ajoja. Sitten alkoi Räisälän myllypellolla iso Touvilan Hovin metsähakkuu, joka kesti monta vuotta, kaikki tehtiin haloksi. Paljon tehtiin 40 sentin halkoja, joita käytettiin vetureissa.

Meidän kylässä oli Matti Hämäläinen, joka meni sinne ensin ja toiset perässä. Kun hän oli niinkuin liikemies, siihen aikaan, kävi Pietarissa vosikan ajossa, ja kun hän sieltä tuli ensi kerran kotiin hän toi ne vosikan nelipyö-